

Міністерство освіти і науки України

**Львівський національний університет природокористування
Факультет агротехнологій і екології
Кафедра екології**



**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА»**

для студентів, які навчаються за освітньою програмою «Екологія»,
спеціальності 101 «Екологія»

Львів 2023

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Екологічна політика — сфера діяльності, спрямована на збереження та відтворення здорового і безпечного довкілля, забезпечення збалансованого використання природних ресурсів, мінімізації негативного впливу господарської діяльності на природу та здоров'я населення. Екологічна політика має формуватись як практичний інструмент збалансованого розвитку, охорони природи, невиснажливого природокористування та підтримання належного рівня здоров'я населення. Вона має враховувати довгострокові, а не короткострокові фактори, бути пріоритетною у загальній політиці держави; переорієнтовувати характер розвитку суспільства зі споживацького на екобезпечне, яке дбає про належний стан довкілля; максимально наближувати технологічні цикли до вимог природи — якомога повніше використовувати ресурси, що потрапили на переробку, а *відходи* включати у природні біогеохімічні цикли без їх порушення; змінювати саму людину, її розуміння цінностей, головним чином завдяки удосконаленню системи освіти і виховання.

Основними завданнями національної екологічної політики є:

- створення екологічно прийнятних умов життя громадян, стимулювання економічного розвитку без шкоди для природи, а також збереження ландшафтного та біологічного різноманіття;
- досягнення цілковитої відповідності національної екологічної політики світовим екологічним процедурам і європейським процедурам зокрема.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

3 кредити (90 годин): 48 годин аудиторної роботи, 42 години самостійної роботи,

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення курсу «Екологічна політика» є формування у студентів системний рівень розуміння процесів, які спостерігаються ними у природі, сучасному виробництві і суспільстві та вивчення принципів формування екологічної політики на різних рівнях: міжнародному, державному, регіональному та рівні організації.

Формування системного мислення досягається шляхом аналізу причин і механізмів розвитку екологічних проблем глобального, національного та локального рівня. Досягнення мети курсу ґрунтується на засвоєнні зв'язків у системі «людина – сучасне виробництво - біосфера».

Завдання вивчення дисципліни:

- створення системного розуміння екологічної політики;
- дати основні поняття про стан та принципи формування екологічної політики на міжнародному рівні та в провідних державах;
- детальне вивчення формування української екологічної політики та механізмів її реалізації;
- ознайомлення з принципами формування екологічної політики підприємств, організацій, установ.

Компетентності та програмні результати

У результаті вивчення даного курсу студент повинен набути **наступні компетентності**:
ПК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог
К01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

- K02. Здатність приймати обґрунтовані рішення
- K03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- K09. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
- K10. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.
- K13. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.
- K17. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.
- K18. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

Програмні результати навчання:

- ПР02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.
- ПР04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.
- ПР08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.
- ПР14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.
- ПР15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.
- ПР16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.
- ПР18. Уміти використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні інноваційної діяльності.

Одержані знання під час вивчення дисципліни «Екологічна політика» допоможуть студентам ширше оволодіти своєю професією, краще засвоїти інші дисципліни екологічного спрямування та будуть практично використані ними в охороні навколишнього середовища

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (зміст)

1. Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять.

1. Екологічна політика як засіб розв'язання екологічних проблем
2. Оцінка національного екологічного потенціалу
3. Інструменти реалізації екологічної політики
4. Економічні механізми природокористування.
5. Неурядові та громадські екологічні організації.
- 6 Екологічні ініціативи місцевих громад
7. Міжнародне співробітництво та інтеграція України в галузі охорони довкілля.
8. Міжнародна екологічна безпека як предметна область дипломатії.

2. Теми практичних занять

1. Еколого-економічна діяльність та її завдання
2. Основи формування міжнародної екологічної політики
3. Інституціональне забезпечення екологічної політики
4. Інструменти формування екологічної політики
5. Економічний та фінансовий механізми реалізації екологічної політики

6. Інституціональне забезпечення екологічної політики
7. Основні напрями міжнародного економічного співробітництва в галузі екології
8. Міжнародні організації
9. Стратегії Європейського Союзу: мета і результат

3. Теми винесені на самостійне вивчення

1. Сучасні вимоги до екологічного управління.
2. Основні проблеми екологічного управління.
3. Екологічна політика, програми, стратегічні плани дій.
4. Основні системи екологічного управління. Невід'ємні частини та елементи всіх систем управління.
5. Кадастрова інформаційна система. Державні кадастри.
6. Екологічне картографування. Види карт та їх інформаційне забезпечення.
7. Поняття та функції системи басейнового управління.
8. Інформаційні системи екологічного управління, їх групи, види та специфіка.
9. Поняття та функції громадського екологічного управління.
10. Системи спеціального екологічного управління.
11. Стратегія збалансованого розвитку населених пунктів.
12. Головний принцип корпоративного управління. Фундаментальні підходи на яких ґрунтується корпоративне управління.
13. Поняття місцевого самоврядування. Його важливий механізм.
14. Поняття функцій державного управління в сфері екології.
15. Органи загальної компетенції державного управління.
16. Органи спеціальної компетенції державного управління.
17. Органи галузевої компетенції державного управління.
18. Служби охорони навколишнього середовища в Україні.
19. Створення Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.
20. Функції Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.
21. Система спостережень за станом навколишнього природного середовища України.
22. Управління в галузі охорони та використання лісових ресурсів.
23. Основні функції державного управління в галузі геологічного вивчення, використання та охорони надр.
24. Право користування надрами. Суб'єкт та об'єкт права користування надрами.
25. Надра як об'єкт правового регулювання, використання та охорони.
26. Особливості управління і контролю в галузі використання, відтворення та охорони вод.
27. Основні функції управління в галузі охорони атмосферного повітря.
28. Земельний фонд України. Охорона земель.
29. Водні ресурси як об'єкт правового регулювання використання та охорони, їх функції. Пріоритетне використання вод.
30. Види відповідальності за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.
31. Інтегрована екологічна політика.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції, семінарські заняття, консультації.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції – бесіди і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до

найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання або аудіо-відеотехніки. При проведенні семінарських занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як робота у малих групах або дискусія.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання (контрольні питання або тести), виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими як індивідуальні проекти. Програмою передбачено такі проекти для формування професійної компетентності: виступ за темою індивідуального науково-дослідного завдання (або з темою самостійного вивчення дисципліни) та виступ-інформування за темами семінарських занять (у вигляді презентації або реферату).

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

1. *Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, детальний аналіз відповідей студентів).*
2. *Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка – розв’язування задач і прикладів, підготовка рефератів, презентацій, контрольні роботи (з конкретних питань тощо) або тести*
3. *Практична перевірка – аналіз виробничої інформації, рішення професійних завдань з проектування технологічних методів захисту.*

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна																Сума
Т 1	Т 2	Т3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	
6	6	6	6	6	6	7	7	6	6	6	7	7	6	6	6	100

T1, T2 ... T12 – теми

Відпрацювання пропущених занять студентами здійснюється згідно «Положення про порядок відпрацювання студентами Львівського національного аграрного університету пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Студент представляє конспект а з пропущеної теми лекційного курсу та опрацьований практичний матеріал (захист роботи або контрольна чи тестові завдання)) з відповідної тематики. Самостійне вивчення навчальної дисципліни за вищевказаними темами передбачає також підготовку рефератів, доповідей, презентацій (максимальна кількість балів - 5 за одну тему, але не більше 10 б. за весь курс дисципліни).

Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен, курсова робота.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах розділів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль. Загальні критерії оцінок: “відмінно” – здобувач вищої освіти виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну

та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. “добре” – здобувач вищої освіти виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. “задовільно” – здобувач вищої освіти виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно. “незадовільно” – здобувач вищої освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

13. Рекомендована література

Базова

1. Волошин С., Веклич О., Жарова Л. Формування та реалізація національної екологічної політики України. К., 2012. 336 с.
2. Князева Т.В. Міжнародна екологічна політика: теорія, методологія, сценарії розвитку: монографія. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2014. 384 с.
3. Коленов О. М. Теоретичні засади механізму формування та реалізації державної екологічної політики в Україні. *Ефективність державного управління*: зб. наук. пр. ЛРІ НАДУ. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2014. Вип. 38. С. 361.

Допоміжна

4. Курс лекцій з дисципліни «Екологічне управління та безпека бізнесу» / Укладачі: Р. П. Шерстюк, Л. Я. Малюта, Л. М. Мельник. Тернопіль: ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2017. 338 с.
5. Ладиченко В.В., Гиренко І.В., Головка Л.О., Вітів В.А. Екологічна політика і право ЄС: навч. посібник. К.: Видавничий центр НУБіП України. 2019. 363 с.
6. Матвійчук В. К., Чугаєнко Ю. О., Савенков О. І. Екологічна політика в системі державного управління національним господарством: монографія. К.: Національна академія управління, 2013. 198 с.
7. Перга Т.Ю. Глобальна екологічна політика та Україна: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 288 с.
8. Радовенчик Я., Гомеля М., Трус І. Екологічні аспекти керування якістю навколишнього середовища. Кондор, 2020. 208 с.
9. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку. Документ підготовлено в рамках проекту ПРООН/ГЕФ “Оцінка національного потенціалу в сфері глобального екологічного управління”. К., 2007. 184 с.
10. Морозова В. Н. Мировая экологическая политика и международное экологическое сотрудничество / В. Н. Морозова. – Воронеж: Издательско полиграфический центр Воронежского гос. Университета, 2007. 126 с.
11. Про схвалення Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 880-р. // Офіційний вісник України. 2007. № 79. С. 2961.
12. Шевчук В. Національна екологічна політика України за 10 років незалежності і шляхи її подальшого розвитку // Сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rainbow.gov.ua>.

14. Інформаційні ресурси

1. ...Бібліотечно-інформаційні ресурси— [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНАУ, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.
2. Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет з переліком сайтів:
<http://ukr-tur.narod.ru/bibl/bibliot.htm>
<http://ukrlibrary.org/1101.htm>
<http://www.nbu.gov.ua/e-Journals/nd/2008-2/08lvioap.pdf>

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Курс передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.